

VLAAMSE OVERHEID

Omgeving

[C – 2022/43013]

18 NOVEMBER 2022. — Ministerieel besluit houdende vaststelling van de maatregelen en de modaliteiten tot uitvoering van het natuurinrichtingsproject Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit en houdende ontheffing van verbodsbepalingen die gelden in het Vlaams Ecologisch Netwerk

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:

- het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, artikel 25, § 3, eerste lid, 2°, het laatst gewijzigd bij decreet van 26 april 2019, en artikel 47, vervangen bij het decreet van 19 juli 2002 en gewijzigd bij het decreet van 30 april 2004;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, hoofdstuk V;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 21 november 2003 houdende maatregelen ter uitvoering van het gebiedsgericht natuurbeleid, artikel 27, gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 7 maart 2008;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot delegatie van beslissingsbevoegdheden aan de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 8 juli 2022.

Vormvereisten

De volgende vormvereisten zijn vervuld:

- Het natuurinrichtingsprojectcomité heeft advies gegeven op 26 april 2022.
- De Inspectie van Financiën heeft advies gegeven op 2 augustus 2022.

Motivering

Dit besluit is gebaseerd op de volgende motieven:

- Het projectrapport bevat een voorstel van de binnen het natuurinrichtingsproject Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit te treffen maatregelen en uitvoeringsmodaliteiten.
- Het natuurinrichtingsproject Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit is gelegen in de speciale beschermingszones 'BE2200031 Valleien van de Laambeek, Zonderikbeek, Slangebeek en Roosterbeek met vijvergebieden en heiden' en 'BE2200525 Bokrijk en omgeving'.
- Het natuurinrichtingsproject Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit streeft het behoud en het herstel na van: een vijvercomplex van 698 ha bestaande uit een mozaïek van vijvers en vennen langs de Zusterkloosterbeek en Schrijnbroekbeek, heide, bossen en graslanden. Er wordt gewerkt aan de instandhoudingsdoelstellingen door het gebied zodanig in te richten dat de aanwezige natuurwaarden er optimaal beschermd worden en verder kunnen

ontwikkelen. Het gaat voornamelijk om herstelmaatregelen voor het vijver- en moeraslandschap in het Wik en het westelijk vijvercomplex (habitattypen 3130, 3150) en van de historische vijvers ten noorden hiervan (3110, 3130) met extra aandacht voor het herstel van de populaties van drijvende waterweegbree en grote modderkruiper. Deze habitats vormen samen met omliggende vochtige complexen (4010, 7150, 7140) en soortenrijke graslandencomplex (waaronder 6230, 6430) een uitstekend leefgebied voor doelsoorten roerdomp en woudaapje. Het herstel van soortenrijke graslanden zorgt ook voor leefgebied voor soorten als bruine kiekendief, wespandief, vleermuizen (Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Franjestaart, Watervleermuis, Laatvlieger) en is essentieel om duurzame populaties van boomkikker, heikikker, kamsalamander en knoflookpad te creëren. In functie van deze amfibieën wordt ook heide hersteld (2310, 4030) als landbiotoop en worden natuurverbindingen gecreëerd. Daarnaast worden abiotische condities hersteld voor bosvorming van vochtige tot droge boshabitats (91E0, 9120, 9190). Met al deze natuurinrichtingsmaatregelen wordt ook leefgebied gecreëerd voor blauwborst, grote zilverreiger, ijsvogel, krakeend, slobbeend, zwarte specht, gevlekte witsnuitlibel, bittervoorn, platte schijfhoren en poelkikker.

- Het natuurinrichtingsproject Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit is deels gelegen in het sinds 12 februari 1947 Beschermd cultuurhistorisch landschap 'Provinciaal Domein Bokrijk' en sinds 7 september 1996 Beschermd monument 'Openluchtmuseum Bokrijk'. Het project is ook gelegen in het sinds 1 februari 2018 vastgesteld bouwkundig erfgoed 'Provinciaal Domein Bokrijk' en bevat het sinds 1 februari 2018 vastgesteld bouwkundig erfgoed 'Kasteel van Bokrijk' en 'kasteel van Kiewit'. De beoogde maatregelen zijn gericht op de verdere bescherming, instandhouding, herstel en beleving van de aanwezige historische landschapswaarden.

- In het projectgebied komen bepaalde knelpunten voor ten aanzien van de natuur en het natuurlijk milieu zoals dichtgeslibde en verboste vijversystemen, ontoereikende grond- en oppervlaktewaterkwaliteit, gebrekkige oppervlaktewaterverdeling en grondwaterpeilbeheer, verdroging van bossen en graslanden, fosfaataanrijking van graslandencomplexen en nutriëntorientafspoeling uit landbouwgebied, versnippering van habitats en leefgebieden, invasieve exoten, drukke gewestweg en spoorlijn die het gebied scheiden van het zuidelijk gelegen natuurreservaat De Maten, niet op de beoogde faunaruist afgestemde recreatie, ontoereikende infrastructuur voor landschapsbeleving en natuureducatie.

- Natuurinrichting is essentieel om een gecoördineerde oplossing te bieden voor de knelpunten die in het projectgebied aanwezig zijn en met behulp van de maatregelen voorzien voor natuurinrichting, zoals infrastructuur- en kavelwerken, aanpassing van de wegen en van het wegenpatroon, waterhuishoudingswerken, grondwerken en de uitbouw van natuureducatieve voorzieningen kunnen de knelpunten ten aanzien van natuur en natuurlijk milieu worden opgelost.

- Natuurinrichting is essentieel voor het behoud en het herstel van de waardevolle biotopen in het projectgebied, zoals vijvers en vennen, veen, graslandencomplexen en droge tot vochtige boshabitats voor de ontwikkeling van de potentiële natuurwaarden die gepaard gaan met een kwalitatieve verbetering en kwantitatieve oppervlaktetoename van de hoger vermelde biotopen van Europees belang en het instrument natuurinrichting biedt de mogelijkheden om de natuurwaarden te verhogen onder meer door waterhuishoudingswerken waardoor verdroging wordt tegengegaan en bosvorming kan gerealiseerd worden, waardoor grond- en oppervlaktewaterpeilbeheer en vijverbeheer wordt geoptimaliseerd en verontreiniging maximaal vermeden wordt, door infrastructuur en kavelwerken ondermeer om vijverbeheer en begrazing mogelijk te maken, door grondwerken om vervuild slib te verwijderen en fosfaatverrijkte weilanden te verschrallen, door aanpassing van het wegenpatroon om recreatie en faunaruist op elkaar af te stemmen.

- Bepaalde maatregelen die voorzien zijn in het inrichtingsproject Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit zijn volgens artikel 25, § 3, eerste lid, 2° van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu verboden in het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN); de minister bevoegd voor het natuurbehoud kan een algemene ontheffing geven voor maatregelen die verboden zijn in het VEN;

- Het projectrapport werd opgemaakt in samenwerking met het Agentschap voor Natuur en Bos; de aanvraag tot algemene ontheffing werd geïntegreerd in het projectrapport; het projectrapport bevat de vereiste elementen zoals bepaald in artikel 27 van het besluit van de Vlaamse Regering van 21 november 2003 houdende maatregelen ter uitvoering van het gebiedsgericht natuurbehoud.

- Het Agentschap voor Natuur en Bos oordeelde dat de maatregelen en modaliteiten geen onvermijdbare en onherstelbare schade aan het VEN veroorzaken. Uit de omschrijving in het projectrapport van de visie en de realisatie van de voorgestelde natuurinrichtingsmaatregelen en hun impact blijkt dat het natuurinrichtingsproject gericht is op het behoud en herstel van de natuurwaarden; deze beoordeling van het Agentschap voor Natuur en Bos wordt gevolgd;

- Het Agentschap voor Natuur en Bos oordeelde dat de maatregelen en modaliteiten voldoen aan de geldende code van goede natuurpraktijk; deze beoordeling van het Agentschap voor Natuur en Bos wordt gevolgd.

- De paragraaf "Watertoets" uit het projectrapport Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit bevat een beschrijving en beoordeling van de effecten van de voorziene natuurinrichtingsmaatregelen op het watersysteem en een toetsing aan de relevante doelstellingen en beginselen, vermeld in artikel 5 tot en met 7 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid.

- Uit de Watertoets blijkt dat er geen schadelijke effecten verwacht worden op het watersysteem; bovendien dragen de voorziene natuurinrichtingsmaatregelen bij tot de relevante doelstellingen en beginselen uit het vernoemde decreet van 18 juli 2003 en hebben zij een positieve impact op het watersysteem.

Juridisch kader

Dit besluit sluit aan bij de volgende regelgeving:

- Het ministerieel besluit van 16 april 2019 tot instelling van het natuurinrichtingsproject Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit.

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME BESLUIT:

Artikel 1. Overeenkomstig artikel 27 van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu worden voor het natuurinrichtingsproject Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit de volgende maatregelen vastgesteld:

1° infrastructuur- en kavelwerken;

2° aanpassing van de wegen en van het wegenpatroon;

3° het tijdelijk beperkingen opleggen aan het genot van onroerende goederen tijdens de uitvoering van het natuurinrichtingsproject;

4° waterhuishoudingswerken zoals peilwijzigingen, wijziging van de structuurkenmerken van de waterlopen, aanpassen van het afwateringspatroon en aanpassing van de watertoevoer en -afvoer;

5° grondwerken zoals reliëfwijziging en afgraving;

6° de uitbouw van natuureducatieve voorzieningen;

7° erfdiensbaarheden vestigen of afschaffen.

Art. 2. Overeenkomstig artikel 27 van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu worden voor het natuurinrichtingsproject Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit de volgende modaliteiten tot uitvoering vastgesteld:

1° infrastructuur- en kavelwerken, waaronder dient verstaan te worden in dit besluit:

- a) opbraak infrastructuur en verhardingen;
- b) herinrichting natuurtuin Domein Kiewit;
- c) inrichting hondenloopzone Bokrijk;
- d) inrichting natuurlijke bosspeelzone Bokrijk;
- e) herinrichting hengelzone Bokrijk;
- f) herstel historische omwalling Bokrijk;
- g) aanplant/ontwikkeling mantelzoomstructuur;
- h) bestrijden van exoten;
- i) kappen en ontstronken;
- j) omvormen naar hakhout/knotbomen;
- k) plaatsen nieuw raster;
- l) bepoten met gebiedseigen vis;
- m) afvissen vijvers;
- n) leegpompen vijvers;
- o) inrichting faunapassages;
- p) aanplant;

2° aanpassing van wegen en van het wegenpatroon, waaronder dient verstaan te worden in dit besluit:

- a) opbraak/aanpassing wegen;
- b) aanleg wandelpaden;
- c) aanleg fietspaden;
- d) aanleg spoortunnel;
- e) aanpassing toegang Sint-Jozefinstituut;

3° het tijdelijk beperkingen opleggen aan het genot van onroerende goederen tijdens de uitvoering van het natuurinrichtingsproject, met name deze nodig voor het uitvoeren van de geplande inrichtingsmaatregelen;

4° waterhuishoudingswerken, waaronder dient verstaan te worden in dit besluit:

- a) herstel/nieuwe regelbare stuwen en monniken;
- b) heraanleg waterloop;
- c) plaatsen nieuwe duiker;
- d) herleggen/heraanleggen gracht;
- e) verondiepen/dempen grachten, rabatten en waterlopen;
- f) sturingsconstructie bypass Zusterkloosterbeek;
- g) pilootproject het Wik;

5° grondwerken, waaronder dient verstaan te worden in dit besluit:

- a) aanleg onderwaterberm hengelvijver;
- b) herinrichting rietzuiveringsveldjes;
- c) historisch vijverherstel ten noorden van vijver Cemente Brak;
- d) ontslibben vijvers;
- e) aanzanden;
- f) heraanleg/verstevigen van vijverdijken en aanleg rieteilanden;
- g) kleinschalig plaggen/chopperen/uitmijnen;
- h) afgraven;
- i) aanleg tijdelijke slib- en zandopslag;

6° de uitbouw van natuureducatieve voorzieningen, waaronder dient verstaan te worden in dit besluit:

- a) inrichting kleine rust- en belevingsplekjes;
- b) nieuwe educatieve schuilstal Craenevenne;
- c) nieuwe infoborden en signalisatie.

Art. 3. De volgende modaliteiten tot uitvoering vinden enkel plaats in geval van medefinanciering conform het vastgestelde projectrapport:

1° door Domein Bokrijk vzw:

- a) artikel 2, 1°, c);
- b) artikel 2, 1°, d);
- c) artikel 2, 2°, b);
- d) artikel 2, 2°, c);

e) artikel 2, 5°, b);

f) artikel 2, 6°, a);

g) artikel 2, 6°, b);

h) artikel 2, 6°, c);

2° door Natuurpunt Beheer vzw:

a) artikel 2, 4°, g);

3° door nader te bepalen externe partner:

a) artikel 2, 2°, d)

Art. 4. De volgende modaliteiten tot uitvoering vinden enkel plaats in geval voorafgaande uitvoering en financiering van volgende complementaire maatregelen conform het vastgestelde projectrapport:

1° door Domein Bokrijk vzw:

a) artikel 2, 1°, a), voor wat betreft opbraak betonverharding gronddepot, vindt enkel plaats in geval van voorafgaande afvoer van grond depot Craenevenne (R1d);

b) artikel 2, 1°, f) en artikel 2, 2°, b), ter hoogte van hoeve Ceulemans, vindt enkel plaats in geval van voorafgaande plaatsen van een brugje over de historische wal ter hoogte van hoeve Ceulemans (R12);

c) artikel 2, 1°, i) en artikel 2, 6°, c) ter hoogte van het visserijpaviljoen Bokrijk, vindt enkel plaats in geval van voorafgaande inrichting visserijpaviljoen en visbehandelruimte (R21);

2° door stad Hasselt:

a) artikel 2, 1°, b), vindt enkel plaats in geval van voorafgaande herlokalisatie van de bestaande hondenlosloopzone Kiewit (R4b);

b) artikel 2, 2°, b) en artikel 2, 1°, f), ten zuiden van het Waeleven, vindt enkel plaats in geval van voorafgaande afschaffing bermparkeren Nieuwe Heidestraat (R1c);

c) artikel 2, 1°, k), voor wat betreft het deelgebied Kiewit, vindt enkel plaats in geval van voorafgaande verkeersluw maken Kiewitstraat (R8c);

3° door Fluvius:

a) artikel 2, 1°, g), artikel 2, 1°, k) en artikel 2, 5°, g), ter hoogte van de hoogspanningslijn Stalen-Godsheide in het deelgebied Craenevenne-De Kneipp, vindt enkel plaats in geval van voorafgaande realisatie van een natuurverbinding onder de hoogspanningslijn (IN11);

b) artikel 2, 1°, k), artikel 2, 1°, p), artikel 2, 5°, e), artikel 2, 5°, g) en artikel 2, 5°, h), ter hoogte van het graslandencomplex Craenevenne, vindt enkel plaats in geval van voorafgaande realisatie waterberging en waterzuivering Craenevenne in het kader van het rioleringsproject Boxbergheide (W8);

4° door Agentschap Wegen en Verkeer:

a) artikel 2, 1°, d), vindt enkel plaats in geval van voorafgaande inrichting veilige wandeloversteken over de gewestweg N726 (R13) behoudens de resultaten van het mobiliteitsonderzoek naar de mogelijkheden voor het downscalen/ontharden van de N726 (R8d).

Art. 5. Voor de maatregelen en de modaliteiten tot uitvoering van het natuurinrichtingsproject Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit, vermeld in artikel 1 en 2, die volgens artikel 25, § 3, eerste lid, 2° van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu verboden zijn in het VEN, wordt een algemene ontheffing gegeven overeenkomstig artikel 27 van het besluit van de Vlaamse Regering van 21 november 2003 houdende maatregelen ter uitvoering van het gebiedsgericht natuurbeleid.

Art. 6. De maatregelen en de modaliteiten tot uitvoering van het natuurinrichtingsproject Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit, vermeld in artikel 1 en 2, zijn verenigbaar met het watersysteem en met de relevante doelstellingen en beginselen, vermeld in artikel 5, 6 en 7 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid.

Brussel, 18 november 2022.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,
Z. DEMIR